

CESTOVNÍ RUCH

CESTOVNÍ RUCH OBECNE

Fenomén ve světové ekonomice

Zaujímá třetí místo za ropným a automobilovým průmyslem a má stoupat ještě výše. Podíl cestovního ruchu na světovém HDP činí asi 11 %, každý devátý průběšchopný obyvatel má zaměstnání související s cestovním ruchem. Cestovní ruch generuje asi 9-11 % světových investic. CR má velký multiplikací účinek, zejména na ostatní odvětví související s cestovním ruchem. Devizové příjmy z cestovního ruchu (celosvětově) se pohybují okolo 8-9%¹ mezinárodního obchodu.

Fenomén ve světové spotřebě

Ve vyspělých státech asi 25% volného času je využíváno pro cestovní ruch. A 11% výdajů domácností ve vyspělých státech tenduje k cestovnímu ruchu

Fenomén v mezinárodních vztazích

Žádná oblast nepropojuje či neformálním způsobem spojuje státy jako oblast cestovního ruchu.

Na druhou stranu cestovní ruch zároveň poškozuj e životní prostředí, tj. nadměrná návštěvnost, zdárný distributor prostituce, erotické zájezdy, a je velmi citlivý na mezinárodní politickou situaci (mír).

Pojetí cestovního ruchu

sociálně ekonomický jev zasahující do všech oblastí života

Definice cestovního ruchu²

Cinnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí a na dobu kratší, než je stanovena přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávat výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Hlavní atributy:

- ✂ mimo bydliště (napr. mimo město)
- ✂ dočasnost (vnitrozemí do 6 měsíců, zahraničí do 1 roku)
- ✂ činnost (nebudu vydělavat v místě, kam cestuji, tzn. kongresová turistika sice cestuje ale zaměstnán jsem doma, tudíž i vydělavám doma)

¹u služeb to je asi 1/3

² nečit se ostatní definice ze skript, tato staci

Vymezení účastníku cestovního ruchu (dle WTO)

Vymezení účastníků cestovního ruchu dle WTO

Svetová statistika sleduje turisty.

TYOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU³

podle prevažující motivace účasti na cestovním ruchu (vznikají stále nové a nové typy)

- ✂ kde je cestovní ruch realizován
- ✂ vztah k platební bilanci
- ✂ podle délky pobytu
- ✂ dle počtu účastníku
- ✂ dle způsobu financování
- ✂ dle věku účastníku
- ✂ dle prevažujícího prostředí pobytu
- ✂ ostatní kritéria

DOPLNIT ZE SKRIPT!!! – vymezení základních pojmů (str. 12) a typologie cestovního ruchu (str. 15)

SOUSTAVA DOKUMENTU⁴

1998 – začínají dokumenty

- ✂ 1999 – konsultací dokument sektor cestovního ruchu (kvůli vstupu do EU)
- ✂ koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR
- ✂ národní rozvojový plán ČR na období 2000-2008
- ✂ státní program podpory cestovního ruchu a lázeňství

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR

- ✂ dosavadní vývoj cestovního ruchu v ČR (analýza)
- ✂ problémy dalšího rozvoje cestovního ruchu a opatření k jejich řešení
 - veřejný sektor: státní propagace, strategie rozvoje regionu, kompetence v odvětví cestovního ruchu, absence ISCR⁵, statistiky, rozdělení sektoru
 - podnikatelský sektor: DPH, správa daní a poplatků, nelegální podnikání v cestovním ruchu, průvodcovská činnost
 - spotřebitelská veřejnost: ochrana spotřebitele
 - financování potřeb cestovního ruchu

EUROregiony – mohou čerpat prostředky z programů PHARE CBS, či z INTERREG, ISPA a SAPARD. První dva jsou na příhraniční cestovní ruch a další na všechno možné např. opravu památek. ISPA a SAPARD jsou na dopravní strukturu a na obnovu venkova

Fond podpory cestovního ruchu (zatím neschváleno, takže téměř nefunguje)

Předpokládané příjmy:

- ✂ poplatky za lužka
- ✂ poplatky ze směnárny

³ V. Malá

⁴ www.mmr.cz, přednášel Ing. Vaško

⁵ Informační Systém Cestovního Ruchu

- ☞ z prodeje pohledu
- ☞ 0,5 Kc za pohlednici
- ☞ 1 Kc za hosta a den
- ☞ atd.

Sektorové oblasti

- ☞ průmysl
- ☞ rozvoj lidských zdrojů
- ☞ doprava a spoje
- ☞ živ. prostředí
- ☞ rozvoj venkova
- ☞ cestovní ruch

Regionální část

- ☞ Praha
- ☞ Střední Čechy
- ☞ SZ, JZ, JV, SV
- ☞ Severní Morava
- ☞ Ostravsko

Státní program podpory cestovního ruchu a lázeňství

- ☞ usnesení vlády z 1.11. 2000 c. 1075
- ☞ systémové řešení podpory cestovního ruchu
- ☞ dotace podnikatelům a obcím na budoucí infrastrukturu a rozvojové projekty
- ☞ dotace právnickým a fyzickým osobám na rozvojové produkty – studie, vzdělávání, poradenství
- ☞ rozvoj lázeňství a zlepšení infrastruktury, rozvoj různých forem nabídky (dotace v roce 2001 – 150 mil. Kč, v roce 2002 – 550 mil. Kč)

Prioritní opatření v oblasti cestovního ruchu

- ☞ podpora budování infrastruktury cestovního ruchu
- ☞ podpora budování organizační struktury cestovního ruchu a příprava lidských zdrojů pro oblast cestovního ruchu
- ☞ podpora tvorby produktu cestovního ruchu
- ☞ podpora zachování a obnovy kulturního a přírodního dědictví pro cestovní ruch

Rajonizace cestovního ruchu

- ☞ přírodní podmínky
- ☞ vlastnosti území spadající do podmínek vtvořených lidskou činností
- ☞ vybavenost území⁶
- ☞ dopravní zařízení
- ☞ faktory snižující kvalitu území

Rajonizace

- ☞ vymezení oblastí a středisek cestovního ruchu
 - ☞ 47 oblastí a 37 podoblastí
 - ☞ lázeňská sídla (2 kat.)
 - ☞ sídla městského typu (3 kat.)
- Využitelnost oblasti

⁶ materiálně technická základny (MTZ)

- ☞ funkční – peší, vodní, horolezecké atd.
 - ☞ casová – s ohledem na sezónní využitelnost, jednosezónní
- Clenení MZT

- ☞ Základní
 - ☞ ubytovací zařízení
 - ☞ stravovací zařízení
 - ☞ dopravní zařízení

- ☞ Doplnková
 - ☞ sportovne rekreacní
 - ☞ kulturní
 - ☞ obchodní síte
 - ☞ služby
 - ☞ speciální zařízení
 - ☞ komunální služby

- ☞ Využívaná a vlastní

Priorita c. 1

- ☞ výstavba, rekonstrukce základní infrastruktury cestovního ruchu a lázenství
- ☞ casový rozvrh 6 let
- ☞ indikátory
- ☞ pocet podnikatelských subjektu s dotací
- ☞ pocet nove zamerených turistických tras
- ☞ budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
- ☞ casový rozvrh 6 let
- ☞ indikátory
- ☞ pocet informacních stredisek
- ☞ apod.

STRAVOVACÍ SLUŽBY⁷

Odvetví služeb je citlivé na kvalitu a kvantitu pracovních sil. V cestovních ruchu rozlišujeme služby na základní a doplnkové, podle toho jaké služby uspokojují.

Mezi služby základní patří služby: ubytovací, stravovací a dopravní. Mezi doplnkové potom: služby cestovních kanceláří, smenárny, sportovní služby atd. Rada služeb slouží jak místním, tak i turistu. Stravovací služby souží z větší části místním, ale záleží na lokalite.

Stravování

- ☞ individuální společné
- ☞ verejné (restauracní) úcelové (závodní, školní, ústavní, sociální)

Mezi nevýhody individuálního stravování patří ztráta casu a nepoznání místní gastronomie. Nekdy je totiž poznání gastronomie samotným motivem cestovního ruchu. Rok 2003 má být rokem propagace české gastronomie.

Charakteristika společného stravování

- ☞ příprava pokrmu a nápoju pro velké skupiny osob
- ☞ výroba, odbyt, konečná spotreba jsou místne a casove úzce propojeny
- ☞ sortiment je variabilní

Stravování má i ekonomicky-sociální význam

- ☞ zvyšuje fond volného casu, tedy i rust životní úrovně, se stoupající úrovní stoupá i úcast na nekterých z forem společného stravování
- ☞ umožňuje zabezpecit výživu diferenciovane (druh výživy podle věku, zdravotního stavu, potrebe kalorií, ale i podle ceny – hlavne v cestovních ruchu)

⁷ Mlejnková

- ✍ svébytná sféra, která se podílí na HDP šesti procenty
- ✍ návaznost na další odvětví (odborné školství, nábytek, sklo, atd.)
- ✍ rada pracovních příležitostí (v ČR asi 150.000 osob, ovšem i sezónní zamestnanost a zamestnání na černo)
- ✍ jsou součástí služeb cestovního ruchu jsou jednou z charakteristik kultury daného národa

K cestovnímu ruchu má vztah pouze veřejné stravování

- ✍ není předem známa klientela, ani co do rozsahu a ani co do struktury (na rozdíl od účelového)
- ✍ způsob úhrady ceny (v účelovém hradí jen část, zbytek je většinou dotován)
- ✍ podávaný sortiment, široký a jeho obměna závisí na marketingovém zamerení. V účelovém je sortiment úzký a mění se denně.

Stravování v ubytovacím zařízení

- ✍ ubytování se snídaní
- ✍ polopenze a plná penze
- ✍ all included – konzumace nápoje a jídel přes celý den (ale i to je nějak omezeno)

Funkce veřejného stravování je uspokojovat potřeby:

- ✍ základní – stravování (obědy a večere)
- ✍ doplňková – občerstvení (pomlsky)
- ✍ společensko-zábavní – lidé se nechodí do restaurace jen najíst, aktivní účast v restauraci, hudební programové provozy, oblast hazardu

Provozovny veřejného stravování

Cím větší sídelní centrum, tím větší vybavenost. Největší vybavenost je v centrech cestovního ruchu. U nás to je Praha. Dále pak místa zapsaná v seznamu UNESCO (Krumlov), lázeňská města (větší vybavenost než ve stejně velkém městě bez lázní)

Pojem kategorie se využívá jak ve stravovacích tak ubytovacích službách. Ve stravovacích jsou pouze dvě kategorie, členěné podle toho jakou potřebu uspokojují. Statistika v ČR musí odpovídat statistice EU, respektive je pouze doporučení od EU.

Restaurace

Restaurace plní převážně základní a doplňkovou. Restaurace, samoobslužné jídelny, pohostinství, bufety, stánky bistra (fastfood patří do bistra), jídelní vozy (železniční)

Bary – společenská funkce, částečně doplňkovou (v praxi se někdy prolínají)

denní – grilbar, snackbar, ovocné a mléčné bary, pizzerie

noční – disco, varieté, nightclub (dominuje zábavní funkce), provozovny určené ke konzumaci určitého nápoje: pivnice, vinárny, kavárny, čajovny a samotné bary

Trend vede ke specializaci nabídky. (steakbary, vegetariánská kuchyně apod.). Druhý trend je, že se stále hledají nové formy prodeje. Dává se stále možnost volby. Speje to k rychlému stravování. Více žen je zaměstnaných, lidé mají stále více aktivit, chtějí toho více stihnout. To vše vede k tomu, že se chceme stravovat rychle.

Fastfoody vznikly v 50-tých letech v USA: Obecně rychlé stravování je forma prodeje, tedy jak je nabídka organizována. Ve Francii bagety, v Anglii sendviče, u nás chlebíčky a saláty. U nás se to rozmáhá – salátové bary (dole na Václaváku)

Fastfoody jsou často vyhledávány turisty – dodávají jim pocit jistoty domova, pocit něčeho známého. Je zde minimalizováno riziko nákazy. Vše je hygienicky upraveno. Dodržována hmotnost, zákazník není poškozen na kvalitě a hmotnosti, úspora času, o 40-60% kratší než v restauraci, čisté prostředí. Nevýhody: není to cenově výhodné, malá

nutricní hodnota, malé zastoupení zeleniny, zatežují životní prostředí (plasty, likvidace oleje). Další trendy – etnická gastronomie – čínská restaurace, indická restaurace

CESTOVNÍ KANCELÁŘE⁸

- ☞ zajišťují, organizují a zprostředkovávají služby účastníkům cestovního ruchu (mimo místa trvalého bydliště)
- ☞ většinou jsou podnikatelskými subjekty

Funkce cestovních kanceláří

- ☞ zprostředkovatelská – bez nich by se prodej téměř neuskutečnil, záleží ovšem na okolnostech
- ☞ někdy se úloha cestovních kanceláří snižuje, mnoho klientů si raději zabezpečí sama, hlavně na kratší vzdálenosti
- ☞ překlenovací činnost – cestovní kancelář překlenuje časový nesoulad mezi nabídkou a poptávkou
- ☞ výzkum poptávky – věk, příjmy, zájmy, kdy chtějí cestovat, jak se mění zájmy
- ☞ informační – jak dodavateli, tak zákazníkům, zákonná povinnost poskytovat informace
- ☞ kontaktní – přímý kontakt mezi pracovníky a účastníky
- ☞ realizační – prodej vlastních služeb, zajišťují prodej služeb poskytovateli (dostávají provizi)
- ☞ kontrolní – kontrolují služby dodavatelů služeb (predem)
- ☞ výchovná – poznávací zájezdy
- ☞ ekonomická – odvádí daně apod., nová pracovní místa, aktiva v platební bilanci (příjezdový cestovní ruch)

Predmet cestovních kanceláří

- ☞ prodej zboží (mapy, suvenýry i móda)
- ☞ služby
- ☞ ubytování, stravování a doprava
- ☞ zabezpečení dopravních cenin
- ☞ pojištění
- ☞ zajišťují smenářské služby
- ☞ poradenské služby
- ☞ organizují a prodávají zájezdy
- ☞ zajišťují transfery, víza
- ☞ pronájem automobilu, konferenčních prostor, tlumocníci, tisk materiálu
- ☞ půjčování sportovních potřeb
- ☞ lodní a rybářské lístky

Služby rozlišujeme na **vlastní** a **zprostředkované** (většina), případně je ještě dělíme na služby placené, neplacené a neplacené, které jsou ale již zahrnuty v ceně (takže placené)

Služby vlastní, které cestovní kancelář zabezpečuje svými vlastními pracovníky nebo na které má živnostenské oprávnění. (např. doprava – pokud mají vlastní dopr. prostředky, ubytování – pokud vlastní hotel, stravování – velmi velmi zřídka, průvodcovská služba – když je zaměstnanec průvodcem, na informační a smenářské služby musí mít živnosták)

Klasifikace cestovních kanceláří

- ☞ touroperator – organizátor zájezdu
- ☞ agent – zprostředkovatel

V zahraničí je přísná klasifikace, např. travel agent nesmí organizovat, pouze zprostředkovávají touroperatorům. Starají se o doplňkové služby (pronájem auta, pojištění).

⁸ Ing. Petra Janu

Napr. letenku mi v Londýně žádný touroperátor neprodá, ale dvou denní pobyt letecky ano. CR má podle nového zákona podobné členění, od dubna 2001.

Cestovní kanceláře mohou delat všechno. Pro provozování cestovní kanceláří musí mít subjekt koncesní listinu. Musí být povinne pojišten, predložit podnikatelský zámer a mít povolení od MMR.

Cestovní agentury – ohlašovací cinnost, nesmí organizovat zájezdy, nutnost pojištení na návrt klientu do CR a na placení záloh

Rozsah a charakter poskytovaných služeb

- ✍ základní – mohou delat všechno
- ✍ specializované – urcítý druh, forma, segment cestovního ruchu, cestovní agentura nemuže být základní

Další členění

Clenění na incomingové a outcomingové cestovní kanceláře

Podle územního hlediska na přijímací (zajištuje se v místě příjezdu) a na vysílající

Podle územní pusobnosti na místní, regionální, státní a mezinárodní

Podle velikosti na malé, strední a velké. Zde se ještě používá hledisko podle obratu, klientu a podle pocu pracovníku (do 8, 9-25, 25 a více).

LÁZENSTVÍ⁹

V zásade mužeme pohlízet na lázenství tremi zpusoby. Jako na součást zdravotnických služeb, ci jako na součást služeb cestovního ruchu nebo neco mezi tím.

Úcastníky lázenského cestovního ruchu jsou ti, kdo navštíví mesto ci se krátkodobe ubytují a nemusejí být pacienti. Mezi úcastníky samozrejme musíme zaradit pacienti využívající nabídky cestovního ruchu a i takové pacienti, kteří se do lázenského mesta dostanou „nedobrovolne“, napr. lidé po operaci, kteří si ovšem služeb spojených s cestovním ruchem a lázenstvím moc neužijí. Lázenství je jedním z prvých motivu cestovního ruchu (již v 18. století).

V lázenství je využívána materiálne technická vybavenost sloužící cestovnímu ruchu v daném meste. I pacienti využívají možnost ubytování v hotelu nebo nekde jinde než v příslušném lécebném zařízení. Mezi další charakteristiky bychom ještě zaradily:

- ✍ bohatá kulturne-programová nabídka v lázenských mestech
- ✍ duležitý motiv aktivního zahraničního cestovního ruchu (napr. u nás jsou to výhodné cenové podmínky, vysoká úroveň lécbý)
- ✍ nekdy je pro klienty obtížné prizpusobit se lázenské disciplíne.

Jak lázenství tak cestovní ruch jsou zamereny na cloveka, regeneraci jeho duševních a fyzických sil. Jsou realizovány mimo trvalé bydlište a casto podnecují ke konzumaci doplnkových služeb. Najdeme i odlišnosti (z pohledu cizince). V lázenství je vyšší průmerná délka pobytu, zahraniční návštěvník jako pacient u nás stráví v průměru 14,3 dne, zahraniční návštěvník jako turista okolo 4 dnu. Rovnež průmerné výdaje na den jsou vyšší, 80-100 dolaru v lázenství a 45 dolaru u turismu. Cestovní ruch se muže rozvíjet bez zásadních omezení (z hlediska územního), lázenství je omezeno na místa výskytu přírodních zdrojů. Nyní je u nás 34 funkčních lázenských mest a asi 36 lázenských míst.

Struktura úcastníku v lázenství je dána většinou jejich zdravotním stavem a zamerením příslušného místa. Vyhláška rozdeluje onemocnení do 11 skupin. Konkrétní místo má pak predepsáno, jaké skupiny se zde mohou lécit. Nejvíce je jich zamereno na nemoci pohybového ústrojí, voblasti dorostu je nejvíce gynekologických onemocnení a u detí dýchací problémy a alergie.

⁹ Mlejnková

V zahraničí je lázeňství bráno již jako součást cestovního ruchu, není tedy zakomponováno do zdravotnictví. Je zde jistá polyfunkčnost lázeňských míst, např. u nás máme klimatické lázně jen v Jeseníku, Karlově studánce a Mariánských lázních, kdežto v Německu jsou klimatické lázně v každé podhorské vesnici). Mezi lázeňské velmoci patří Německo, Itálie, Francie, Španělsko, přímořské státy bývalé Jugoslávie, Rakousko, Maďarsko, ale i ČR. Velmi často je léčba spojována s přímořskými středisky, zimním pobytem či kongresovou turistikou (Budapešť). V zahraničí je lázeňství otázkou domácího cestovního ruchu, pouze Itálie má více zahraničních zákazníků. U nás se lázeňství z ekonomických důvodů zaměřuje na zahraniční klientelu. Souvisí to i s přechodem na jiný systém lázeňské péče po roce 1993. Nastoupil systém zdravotních pojišťoven a od té doby počet cizinců stoupá. Nyní tvoří téměř 35% veškerých léčených pacientů. V ubytování je poměr kolem 46%.

Materiální podmínky existence lázeňství

1. Existence přírodních léčivých zdrojů.

Minerální vody

Podzemní prameny vody, které mají na jeden litr jeden gram pevných látek (minerálů a stopových prvků). Vyskytují se většinou v chladné formě, tedy do 10 °C. Prameny teplejší než 25 °C se nazývají termy jako třeba Vřídlo v Karlových Varech. Hloubka vrtu se pohybuje od 30-100 metrů. Nehrozí vycerpání, jelikož se doplňují. Největší naleziště je v oblasti Františkových a Mariánských lázní. Minerální vody se užívají k pitným kúram, inhalacím a koupelím.

Peloidy

Peloidy dělíme na bahno, které u nás nenajdeme a na humolity, které ještě cleníme na rašeliny a slatiny. Privádějí tělu teplo (koupele, zábaly a tampóny). Nehrozí vycerpání, jelikož funguje systém recyklace, látky se obnovují zhruba po deseti letech. Trebon má zásoby asi na 180 let. Peloidy se ještě vyskytují v Bechyni, Teplicích a dalších 12 místech. Léčí se zde pohybové ústrojí a gynekologické potíže.

Léčivé plyny

Přírodní kysličník uhličitý, léčebná kúra se nazývá suché koupele. Našly by jsme je ve Františkových a Mariánských lázních. Ve Františkových lázních je dokonce rezervace zvaná Soos.

Emanace – plynné látky používané při rozpadu radioaktivních látek, pouze v Jáchymově, léčení degenerativních onemocnění a pohybového ústrojí

2. Vybavenost lázeňsko léčebným zařízením

Ubytovací a stravovací kapacity (sanatoria, léčebny, lázeňské hotely a lázeňské domy). Ve všech není stravovací zařízení. Pojišťovny rozlišují kategorie A a B, podle toho jak jsou vybaveny pokoje.

3. Vhodné přírodní a estetické prostředí

Specifická lázeňská architektura (kolonády, altány, odpočívárny), u nás se na mnoha stavbách podílely významní architekti.

4. Zařízení pro společenské, kulturní a sportovní vyžití

Význam

Působení na jedince – zlepšení zdravotního stavu, krácení doby pracovní neschopnosti, rychlejší návrat, snížení léků a lékařských úkonů, důležitá psychologická pomoc

Ekonomická oblast, lázeňství je ziskovou oblastí jako jediná v oblasti zdravotnictví. Z pohledu regionu lázeňství přináší vyšší kupní sílu, vytváří pracovní místa (přímá a nepřímá nezamestnanost) podílí se na celkovém zvyšování image oblasti

Celkové národohospodářské dopady, makroekonomický význam, tvorba HDP, tvorba deviz, zlepšení zdravotního stavu populace, celková zamestnanost, jeden z motivu cestovního ruchu

Základní služby

léčebné a zdravotnické – vstupní, kontrolní a konečná prohlídka, předepsání léčebných procedur, které pacient podstoupí. Léčebná část je náročná na vybavení a kvalifikovanou pracovní sílu

ubytovací služby – pacient si vybírá pouze v případě, že si ubytování hradí sám. U ambulantního způsobu pacient dochází pouze na léčebné procedury. U ústavní léčby se o pacienta starají od rána do večera

stravovací služby – lékař rozhodne, jaké dieta bude předepsána (9 skupin), případně se pacient stravuje v běžném režimu. Prevládá (ústavní) restaurační systém, např. pacienti s cukrovkou mají pět jídel denne. Existují i doplňkové stravovací služby – kavárny, cukrárny apod.

kulturně společenské – většinou je vycelen jeden pracovník (pracovnice), který se stará o kulturní, případně sportovní vyžití klientu

Zásady poskytování lázeňské péče

samoplátce – člověk se rozhodne, že pojedje do lázní, pokud se chce léčit, tak by pobyt nemel být kratší než 21 dní. Většinou na to lidé nemají a tak průmerná doba u nás je 11 dní. Stojí to v průměru 800-1100 Kč na den

komplexní – závažná onemocnění, pooperační stav, zabranují progresy choroby, je hrazeno léčení, ubytování a stravování a eventuelne (jestliže rozhodne revizní lékař) i doprava a doprovod (máma a dítě či imobilní osoba). Poskytuje se minimálně na 21 dní a může být poskytována každý den

príspevková – hradí se jen léčba, 21 dní a může být poskytována jednou za dva roky, lékař určí i místo (je-li volné)

V roce 2000 pobývalo v lázeňských zařízeních asi 275 000 pacientů

Důležité termíny

ošetřovací den – soubor nákladů na pacienta, který je fakturován pojišťovně

pobytový den – týká se doprovodu

ubytovací den – běžný hosté co jsou ubytováni v zařízeních a vůbec se nemusí léčit (vedeno kvůli statistice)

UBYTOVACÍ SLUŽBY¹⁰

Ubytovací služby představují základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu. Můžeme je charakterizovat jako umožnění ubytování mimo místo trvalého bydliště.

Rozvoj ubytovacích zařízení je nerozlučně spjat s politickými hospodářskými a sociálními změnami ve společnosti, které zprostředkovane ovlivňují pohyb obyvatelstva mimo místo trvalého bydliště a působí na vznik různých druhů ubytovacích zařízení

Ubytovací zařízení můžeme členit podle:

- ✂ velikosti na malá (5-100 lůžek), střední (101-250) a velká (251 -)
- ✂ podle doby provozu (celoroční, a sezónní)
- ✂ podle umístění (městská, lázeňská, horská)
- ✂ podle prevažující klientely (obchodníci, rodiny s dětmi, kongresoví turisté)

¹⁰ Prednášela Indrová

~~☞~~ a nejcasteji podle druhu zařízení a jeho funkce při uspokojování potřeb veřejnosti (hotel, hotel garní, hotel, motel, penzion, turistická ubytovna, chatová osada, kemp)

Ubytovací zařízení

Kategorizací rozumíme rozčlenění ubytovacích zařízení podle druhu do kategorií.

Klasifikace je zarazení jednotlivých kategorií podle vybavení, úrovně a rozsahu poskytovaných služeb do tříd. Cílem jakékoliv klasifikace je uchování určitého standardu při výstavbě a zřizování ubytovacích zařízení a dodržování příslušné kvality poskytovaných služeb. U nás se například označují hvězdičkou (*)

Pohlédneme-li do historie, zjistíme, že již první klasifikace ubytovacích zařízení vznikla před první světovou válkou. Roku 1939 to již byla první kategorizace, určení znaku příslušné kategorie a začlenění (A, B, a C byly hotely, označení D bylo pro ubytovací hostince). Roku 1953 byly vydány oborové normy, které platily až do roku 1993. To byla vydána doporučení upravující základní ukazatele pro kategorizaci ubytovacích zařízení. To platilo do roku 2000.

Co musí dnes podnikatel znát?

- ~~☞~~ vyhláška č. 137/1998 MMR o obecních technických požadavcích na výstavbu
- ~~☞~~ hotelová klasifikace – upravuje zařízení typu – hotel, hotel garní, penzion, motel
- ~~☞~~ doporučený standard ubyt. služeb, který zahrnuje ubytování v soukromí, v kempech, v turistických ubytovnách a chatových osadách

Současná hotelová klasifikace platná v ČR

Vznikla za spolupráce rady orgánů i organizací, které v současné době působí v oblasti cestovního ruchu.

- ~~☞~~ Národní federace hotelu a restaurací ČR
- ~~☞~~ Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovního ruchu
- ~~☞~~ Česká centrála cestovního ruchu
- ~~☞~~ Asociace českých cestovních kanceláří
- ~~☞~~ Společenství provozovatelů pohostinských zařízení
- ~~☞~~ a další
- ~~☞~~ Metodologickým centrem je MMR

Klasifikace má svá pravidla, provádějí je příslušné organizace. Platí po dobu dvou let.

Hotelová klasifikace platí na území ČR a je srovnatelná s klasifikací EU. Stanovuje určité minimální požadavky na standard ubytovacích zařízení. Členíme je do pěti tříd, od jedné do pěti hvězdiček. V poslední době se používá i slovní označení

tourist - *

standard - **

komfort - ***

first class - ****

luxus - *****

Doporučený standard ubytovacích zařízení upravuje podmínky pro

- ~~☞~~ ubytování v soukromí
- ~~☞~~ ubytování v kempech a chatových osadách
- ~~☞~~ v turistických ubytovnách

Na zpracování se podílejí následující organizace

- ~~☞~~ Svaz podnikatelů ČR ve venkovské turistice a agroturistice (soukromé ubyt)
- ~~☞~~ Kempy a chatové osady ČR – živnostenská společenství
- ~~☞~~ Klub českých turistů (ubytovny)

Charakteristika kategorií ubytovacích zařízení platná v ČR¹¹

Hotel

Ubytovací zařízení s nejméně deseti pokoji pro hosty, vybavené pro přechodné ubytování a služby s ním spojené (stravování). Hotel se člení do pěti tříd. Hotel garní má vybavení jen pro omezený rozsah stravovacích služeb (nejméně snídaně) a člení se na čtyři třídy.¹²

Motel

Ubytovací zařízení s nejméně deseti pokoji, poskytuje přechodné ubytování a služby s ním spojené převážně pro motoristy. Člení se do čtyř tříd. Hostům musí být umožněno parkování v blízkosti motelu.

Penzión

Ubytování s nejméně pěti pokoji s omezeným rozsahem společenských a doplňkových služeb, avšak s ubytovacími službami srovnatelnými s hotelem. Člení se do čtyř tříd.

Botel

Představuje ubytovací zařízení umístěné v trvale zakotvené osobní lodi. (Racek, Admirál)

Kemp

Ubytovací zařízení pro přechodné ubytování ve vlastním zařízení hostu, případně zařízení provozovatele (chaty, bungalovy či samostatně pronajímané části budovy). Čtyři třídy.

Chatová osada

Je ubytovací zařízení pro přechodné ubytování hostů výhradně v ubytovnách v objektech provozovatele. Chatové osady jsou klasifikovány od jedné do třech hvězdiček.

Turistická ubytovna

Je jednodušší ubytovací zařízení pro přechodné ubytování hostů větším počtem lůžek v ubytovacích místnostech. Zarazeno od jedno do dvou hvězdiček.

Klasifikace v zahraničí

V současné době neexistuje jednotná klasifikace ubytovacích zařízení platná ve všech zemích světa. Většina zemí si vytváří vlastní klasifikaci a vlastní kategorie, neboť je přesvědčena o nutnosti klasifikace na národní úrovni pro zajištění kvality poskytovaných služeb účastníkům cestovního ruchu. V současné době má klasifikace ubytovacích zařízení několik rozměrů

- 1) klasifikace v rámci hotelových retezcu – hotelové retezce se kontrolují, zda ve všech zemích udržují stejný standard (jako McDonald)
- 2) klasifikace v rámci jednotlivých států – jako u nás, pravidla určuje stát či asociace, platnost pravidel nepřesahuje rámec státu
- 3) klasifikace prováděna různými organizacemi cestovního ruchu – vytváření si cestovní kanceláře sami, přehodnocování hvězdiček na úroveň vlastní země (tři hvězdičky u nás nejsou tři hvězdičky v Anglii)

Organizace

IHA – International Hotel Association, vznikla v roce 1947, sdružuje národní asociace jednotlivých zemí. V roce 1996 přejmenována na IH&RA – International hotel&restaurant association.

HO-RE-CA – mezinárodní svaz národních asociací majitelů hotelů, restaurací a kaváren

¹¹ Ubytování v agroturistice často nepodléhá klasifikaci

¹² K hotelům někdy bývá členěn tzv. depandance, což je přilehlá budova u hotelu, bez doplňkového vybavení

HOTREC – Výbor hotelového a restauračního průmyslu EU. Jeho hlavním úkolem je monitorovat vývoj legislativy v EU a vyjadřovat se k hotelovému a restauračnímu průmyslu.

Požadavky účastníka na ubytovací zařízení

- ✍ podle teritoria odkud pocházení (geografická segmentace) dělíme na domácí a zahraniční (ty se dělí na Evropu a zámorí)
 - ✍ podle věku (demografická segmentace) na seniory, juniory a děti
 - ✍ segmentace podle spotřebního chování na turisty (rodiny) a obchodní klientelu (diplomaté, kongresáři)
- Segmentace slouží k lepšímu poznání potřeb hostů.

Nejvíce návštěvníků využívajících služeb ubytovacích zařízení proudí do ČR z Německa, Polska, Holandska, Velké Británie, Itálie, USA, Izraele, Dánska, Francie a Rakouska (poradí prvních 10 zemí z roku 2000). V roce 2000 bylo v ČR 12 806 ubytovacích zařízení a 502.246 lůžek.

Pro své klienty nabízejí hotely radu doplňkových služeb

- ✍ informační služby
- ✍ čištění obuvi a odevu
- ✍ sportovní služby
- ✍ vlastní taxi
- ✍ směnárenské služby
- ✍ pro business klientelu pak tlumočnické služby, sekretářské služby, internet, počítač atd.

Zhodnocení vývoje ubytovacích kapacit v ČR po roce 1989

- ✍ po roce 1989 došlo k redukci ubytovacích zařízení i počtu lůžek vzhledem ke změnám vlastnických forem (privatizace, restituce) i modernizací materiálně-technické základny.
- ✍ v rámci modernizace a rekonstrukce se projevuje snaha po zkvalitnění služeb – snižuje se počet ubytovacích zařízení bez příslušenství
- ✍ nejhlubší pokles ubytovacích zařízení i počtu lůžek byl zaznamenán v letech 92-93
- ✍ asi od této doby se počet ubytovacích zařízení a lůžek zvyšuje

Dotazníky

- ✍ dotazník o hostech v ubytovacích zařízení – musí vyplňovat hotely a penziony a asi 10% soukromníků. Vyplňuje se dvakrát ročně
- ✍ dotazník o kapacitě ubytovacích zařízení – vyplňují všichni a jednou ročně

Literatura:

Casopis COT Business 3/1999 Hotelová klasifikace

Kolektiv: Cestovní ruch a EU, skriptá VŠE, strana 151-157

KULTURNÍ DEDICTVÍ¹³

Památky jsou náš kapitál. Mají estetickou, etickou a ekonomickou hodnotu. Památkový fond je důležitým ekonomickým zdrojem pro regiony. Pojem kulturní památka se používá až od 19. století. Kulturní památky tvoří památkový fond. Jeho stav je dán vyspелostí společnosti a to ústavou a zákony. Kulturní dědictví je vše co vytvořil člověk až již je to hmotné či nehmotné (pohádky, tradice, gastronomie, způsoby, tance, jazyk), vše co se přenáší z generace na generaci (tradice, kultura). Kulturní dědictví hmotné rozlišujeme na movité (obrazy, sochy, umelecké řemeslo, jen vNH je 14.000.000 movitých památek) a

¹³ Přednášela Jarmila Netková

nemovitě (39.000 KP vCR, architektonické památky). Hmotné dedictví se skládá ze všech druhů umění (malířství, sochařství, umelecké remeslo, architektura).

Památka (Zdenek Wirth) – významný předmět připomínající minulost bez ohledu na to zda dalekou či blízkou a zda jde o minulost člověka či přírody. Lidské dílo mající stálou umeleckou, estetickou hodnotu a je lidským zájmem, aby tyto hodnoty zůstaly pro další generace.

Zákon č. 20/87 o státní památkové péči: Za kulturní památky jsou prohlášeny objekty ministerstvem kultury na návrh kohokoliv. (vyhledat definici v zákoně).

Definice: Movité a nemovité věci ... a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti jako projevy tvůrčích schopností. Nebo věci, které mají vztah k významným osobnostem či historickým událostem (např. brýle B. Smetany). Soubory věcí i když některé z nich nejsou kulturními památkami (např. Staroměstské nám.)

Genius loci – je důležitý pro cestovní ruch. Je to taková ta přitažlivost co přitahuje nějaké místo. Památky lze nalézt na svém původním místě (in situ) nebo na místě kam byly přeneseny. (solitér – jednotlivé části, areál – zámek se zahradou)

Památkový fond má jak již bylo řečeno hodnotu estetickou, etickou a ekonomickou a má rovněž vztah k genius loci. 28% fondu slouží k bytovým účelům (asi 11.000 objektů, domy a zámečky, hotely velvyslanectví, úřady apod.), 13% na rolnické usedlosti, 23% na církevní stavby, 3% na zámky a 1% na hrady.

Důvody návštěvy cizince (v anketě mohly zaškrtnout více možností):

70% historická sídla, 69% poznávání života a mentality země, 65% příležitost k zábavě, 62% kontakt s lidmi, 60% krajina a příroda, 59% hrady a zámky, 55% kulturní nabídka, 44% česká kuchyně (procenta nejsou důležitá, jen orientační)

Rozdělení kulturních památek

☞ podle místa vzniku (orientální, severské)

☞ podle uměleckého slohu

Pravek – moc jich nemáme

Románské – rotundy, tvrze (Prácheň, Lanštein)

Gotika – snad nejvíce (goticko- barokní), především nemovitě, Karlštejn, Zvíkov (profánní – světské, sakrální – církevní) ale i města. Většina českých měst je založena na gotickém půdorysu. Movité – obrazy, malby, oltářní obrazy, hudba, chorály

Renesance – zámky (nejsme ovšem taková velmoc jako Francie Itálie. Typickým znakem je grafito na stavbách. Manýrismus, období vlády Rudolfa II., má největší význam pro cestovní ruch (z tohoto období).

Baroko – kostely, kláštery, světské stavby (paláce, fontány, zahrady)

Barokizace – přestavby z jiných slohu do slohu barokního (např. Brevnovský klášter gotika -> baroko). Vznikají obrovské komplexy (Valdštejnský palác, Klementinum, Trója malebná zákoutí (Křížovnické nám, vstup na Kampu). K zámku se dostavovaly přilehlé budovy, stavely se tzv. poutní kostely.

České selské baroko (zdeň a roubené stavby), Holašovice.

Česká barokní gotika – vrcholné baroko inspirované gotikou. Obnova gotických kostelů (po husitských válkách. (architekt Santini), Kladruby, Ždár nad Sázavou, Sedlec u Kutné Hory.

Klasicismus a empír – u nás moc ne

Historismus – opakování slohu, které už tu jednou byly – novogotika, novorenesance (hojně u nás, Rudolfinum, Národní divadlo, Národní muzeum, banky, pojišťovny apod.)

Romantismus – novoslohy s původními památkami (Kokorín)

Secese – velmi vyhledávaný z hlediska cestovního ruchu (hlavní nádraží, Obecní dum, hotely, movité kulturní památky, Mucha – česká secese)

Moderní stavby (moderna 20-30 léta, konstruktivita a funkcionalisita). Dum odborových svazu (genius loci tohoto místa narušila stavba VŠE), Veletržní palác

Kubismus – dum u černé matky boží (ted je zde muzeum kubismu), domy pod Vyšehradem, banka na Poricí (rondokubismus)

Zcela moderní – Tancící dum

Rozdělení památek podle druhu na

- ✂ Archeologické (movité a nemovité)
 - ✂ Architektonické (svetské, sakrální)
 - ✂ Sochy, sousoší a kašny
 - ✂ Lidová architektura (skanzeny, Rožnov, Chodsko, Hanná, Valašsko, méne už podkrkonoší, mlýny chalupy, statky
 - ✂ Technické památky (mlýny, hamry, fontány, výrobní podniky, doly, pece, mosty, rybníční soustavy, sklárny, železnice
 - ✂ Historické a vojenské – hroby významných osobností, domy s historickou, ale i estetickou hodnotou, pomníky, horby
 - ✂ Historické zahrady a parky
 - ✂ Kulturní krajina – to co pretvoril clovek v prírode – trebonské rybníky, vodní nádrže, Valticko-lednický areál, babiccino údolí, Tercino údolí
- Ochrana kulturního dedictví

Jak je známo kulturní památky jsou vyhledávány od nepameti a od nepameti jsou i poškozovány. První zákon byl vydán v roce 1515 v Číne. Papež Lev X., vydal smernici, která ustanovila funkci strážce památek, první byl ustanoven Rafael Sante. Prelom 18. a 19. století, Francie jmenuje inspektora památek. Souvisí se snahou zlatokopu a archeologií v Egypte, Recku. Odtud to odvážely do svých zemí. V té době zacaly soupisy památek (CR také). Recko 1834 – první zákon na ochranu památek, Francie 1887 – zákon obsahoval, že památky nesmí být niceny, nejenom přenášený.

Asanace historických jader mest – smazaly genia loci mest. V Praze proběhla na židovském meste a na nábreží.

Purismus – architektura se ocistovala až do puvodní podoby (napr. Pražská brána, Karlštejn (Mocker, Hilbert), Vyšehrad), velmi to zasahovalo do puvodní podoby.

Památková péce, 1850 vzniká ve Vídni centrální komise pro zachování kulturních památek. Vudcími postavami jsou prof. Alois Riegel – konzervace – zajištění kulturní památky před rozpadem, aniž se neco na památce mení. 1903 Riedl definuje autenticitu a stáří chápe jako doklad kontinuálního tvorivého procesu, jehož všechny fáze jsou stejne duležité a nezastupitelné. Jeho žák Max Dvorák (Cech) rozvinul tento proces. Jsou tím svetoznámi. Katechismus památkové péce 1915 – Max Dvorák, obsahuje tri zásady

První zákon v CR byl vydán v roce 1958 22/58 Sb. O kulturních památkách. Ministerstvo kultury sleduje stav .

Státní ústav památkové péce, který pusobí v krajských mestech. Dbají na dodržování zákona. Moc doporucující a poradenskou. Moc výkonnou mají obecní úrady.

Většina Evropy vynakládá 1% z rozpoctu na kulturní památky. U nás to bylo 0,7% z rozpoctu. Nyní je to 0,3% (asi 1 mld.) z cehož 24% jde na obnovu kulturních památek, 20% muzea a galerie, 17% církve.

Mezinárodní ochrana kulturního dedictví a přírodního dedictví

SHS CMS – Sdružení historických sídel Cech Moravy a Slezska.

Šest vládních programu: havarijní (1992), regenerace MPR a PZ (1992), záchrana architektury (asi 530 mil/rok) (peníze dostaly i ti kdo nebyly v MPR a PZ.

Tyto programy jsou kontrolovány a nejlepší jsou vyhlašováni na Pražském Hrade. Další programy napr. restaurování, péče o vesnické PR a PZ, vybavování moderní technikou kvůli bezpečnosti

SHS CMS pořádá dny evropského dědictví (porádá jej vždy národní sdružení v jednotlivých zemích) – otevření památek, které nejsou běžně dostupné. Po celé Evropě se jich účastní kolem 7 mil. Účastníků. U nás se letos zahajovaly v Olomouci. Vyhlašování evropská města kultury (v minulém roce to byla Praha).

Evropa

1954 – Evropská kulturní úmluva – zahrnuje hlavní kodifikace ve všech oblastech kultury (včetně ochrany kulturního dědictví)

1985 – úmluva o kulturní ochraně dědictví Evropy (byly do té doby nedostatečné), úmluva na archeologickou ochranu dědictví, ta doplňovala nedostatky předchozí úmluvy, (objevy při stavbě)

V Benátkách vznik školy různých řemesel i restaurátorských

Rada Evropy podporuje tvorbu historických stezek, dnes jich je asi 80. ČR se pomalu zapojuje a začíná vytvářet stezky i u nás. (Vínarská stezka, Pivní, Jantarová, Železná stezka po technických památkách, Burgenstrasse z Německa až do Prahy)

Evropa nostra (1963) cílem byla podpora dobré vyšší úrovně konzervace a restaurování památek. Dobré skutky každoročně ocenovány, sledování moderní architektury. ČR oceněna za restaurování Národního divadla a domu na Mustku. U nás je regionální pobočka zvaná Bohemia nostra.

Evropa z historického hlediska

Vývoj cestování

- 1) potřeba – lov, klima, trhy, války
- 2) luxus – vzdělávání, poute, poznání kultury

(un gelt – postaveno v Praze pro kupce – poskytovalo ubytování kupcům a sklad, platily na noc jedním zlatákem – ungelt)

Česká republika byla a je protkána obchodními stezkami (Telc, Slavonovice). Stezky spojovaly i Evropu a Asii. Nejznámější je „hedvábná stezka“, kterou prošel i Marco Polo. Pro vojsko se budovaly kvalitní cesty. Například říše Římská postavila po celé Evropě výborné cesty (via Romana), lemovaly je opravný povozu, občerstvení, stanice pro vojsko. Brzy po těchto vojenských cestách začala chodit běžná klientela, šíření vzdělávání.

Vznikaly i první mapy a itineráře (z lat. Itiere – cesta, pout). Ve druhém století př. n. l. vydána kniha Sedm divů světa. Jejich oživení v 16. století Fischer z Erlachu, respektive oživení ve vzpomínkách lidí. Poutní cesty. Různé rády založily církevní cestování. Nejoblíbenějšími místy byly a jsou Jeruzalém, Řím, Santiago de Compostela, Lurdy, Passov, Mariácel (AUT), Fatima (P). VCR Stará Boleslav (sv. Václav), Velehrad (Cyril a Metoděj), Sázava (česká liturgie), Svatá Hora, Dobrá voda, Králíky, Hejnice.

- ✍ Misijní cesty: jezuitský rád podnikal cesty až do Asie i Lat. Ameriky
- ✍ Vzdělávací cesty: panovnícký a městský synkové, cíle Itálie, Německo
- ✍ Vznikají i první cestopisy z těchto cest (15. století Martin Bakalár, Šašek z Bírкова)
- ✍ Poznávací cesty: od obdivování církevních památek
- ✍ Objevení Herkulána (1748) a Pompejí 1788 – objevil se nový typ cestovatele – proč se tak stavelo, proč byly takhle zřízeny – zájem o kulturní dědictví.
- ✍ Kulturní turismus – nejen hrady a zámky, ale i poznání života, zvyku atd.

Pro rozvoj cestovního ruchu má význam 18. a 19. století. Přidávají se tovaryšské cesty, rozvíjí se organizovaný cestovní ruch. Účastní se ho i chudší obyvatelé. (tourism – navštěvovat místa pro vlastní potěšení).

Francouzský spisovatel Stendhal vynalezl propagací leták - skládacku. Anglikan Thomas Cook v boji proti alkoholismu vymyslel organizovaný cestovní ruch. 1841 první

cesta mezi městy, později to rozšířil i na Evropu a Ameriku, dbal na průvodcovství. Velmi dobrý systém katalogu a reklamy. Propagoval všechny druhy turistiky. Sestavil cestu kolem světa. Ve stejné době napsal J. Verne svou knihu Cesta kolem světa za 80 dní. Carl Baedeker (žil v Lipsku), obohatil jízdní rády informacemi o topologii místa, kde ho obslouží, okradou, vše doplněno přesnými mapami.

Začaly vznikat různé kluby – 1888 Klub českých turistů, který si vzal za cíl, že bude navazovat na cestovatelské tradice, seznamovat veřejnost památkami. Vybudována síť stezek (asi 38.000 km) posílily je rozhledny (130 rozhleden), péče o některé zříceniny, vydávání map.

Existuje Evropská turistická asociace (nynější předseda Ing. Havelka), která sdružuje národní asociace.

Lovecké cesty – safary (z lat. pozorovat zvěř)

Jozef Wágner – vybudoval safari ve Dvůře Králové

Památky jsou dnes ohroženy masivním cestovním ruchem. Některá místa byla téměř zničena (jeskyne Lascaux, Altamira nebo věž na Karlštejně, Florencie, Benátky, Praha)

Světový cestovní ruch

UNESCO – zabývá se vědou, kulturou, vzděláváním a péčí o kulturní dědictví, což je zakotveno v ústavě z roku 1945. Stanoven cíl – navrhnout mezinárodní úmluvy, které by zajišťovaly lepší stav a využití.

Vznik ICOMOS, Mezinárodní komise pro monumenty, památky a sídla. Přípravuje pro UNESCO. 1964 vydává Benátskou chartu – celoevropské zásady jak ochránit památky. Má sídla ve všech členských státech

První úmluva (UNESCO) spojena sválecnými událostmi. 1954 (Haagská) ochrana kulturních statků v případě válečných konfliktů. ČR jí schválila v 1958. Památky jsou chráněny a znaceny (viz. Obr 1)

1970 (CR 1977) úmluva na ochranu movitých památek, zákaz je nezákoně vyvážet apod.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví 1972 (CSFR 1991, ČR – 1993). Tato smlouva zavádí světový seznam kulturního a přírodního dědictví. Na návrh členských zemí zapisovány kulturní a přírodní památky, které by měly být součástí světového dědictví. Zapsání je docela dlouhý proces. Velmi prestižní záležitost. ČR má 10 památek (viz dále), což je v jistém smyslu světová velmoc. Větší státy mají kolem 20-30 památek. Celkem je jich 690, ČR má asi 1,5% ze zapsaných památek. 138 přírodních památek, 620 kulturních památek, zbytek je smíšený.

Ctyři pilíře pro přijímání

- a) přednost mají země, které ještě nemají zápis
- b) zastoupené země mohou předkládat nejvýše jednu památku
- c) ročně je přijato pouze 30 památek
- d) přednost mají památky, které ještě nejsou zastoupeny

Podmínky

- a) musí být zajištěna legislativní ochrana
- b) vysoká míra autenticity

Znak (viz. Obr. 2), nesmí být na komerčně využívaných věcech (ani na známkách)

Památky UNESCO v ČR

- 1) Praha, historické jádro
- 2) Český Krumlov, historické jádro
- 3) Telč, historické jádro

- 4) Poutní kostel sv. J. Nepomuckého na Zelené hore ve Žďáru nad Sázavou (gotika Santiniho Eichert, není zapsán nastálo)
- 5) Historické jádro Kutné Hory s chrámem sv. Barbory a kostelem pany Marie v Sedlci
- 6) Kulturní krajina Lednicko-Valtický areál, síť stezek, zámky, vodní plochy (prý má větší hodnotu než Versailles)
- 7) České selské baroko, Holašovice, vesnická památková rezervace
- 8) Kromeríž – podzámecká a kvetná zahrada (sídlo UNESCO pro ČR, sdružení míst UNESCO v ČR má sídlo v Olomouci)
- 9) Zámek Litomyšl – příklad nižšího panského sídla
- 10) Sloup nejsvětější trojice na náměstí v Olomouci

Slovensko: Vlkolivec, Báská Štiavnice, Spišský hrad, Jeskyne na pomezí Slovenska a Madarska

Strategie zápisu, horizont 6-10 let

- ✂ Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Trebíci
- ✂ Renesancní doby ve Slavonicích
- ✂ Papírna ve Velkých Losinách (velká šance – industriální památka)
- ✂ Trebonská rybníční soustava (velká šance)
- ✂ Karlštejn (velká šance)
- ✂ Rozšíření Prahy
- ✂ Lázně Luhacovice
- ✂ Terezín
- ✂ Industriální soubory v Ostravě
- ✂ Skalní skupiny betléma u Kutku
- ✂ Velkomoravské hradiště Mikulčice
- ✂

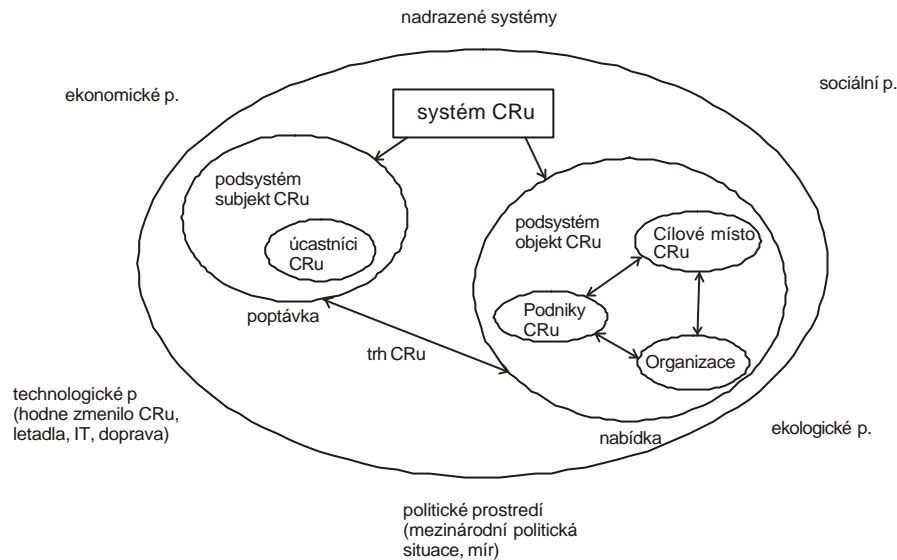
Obr. 1

Obr. 2

POSTAVENÍ CESTOVNÍHO RUCHU NÁRODNÍM HOSPODÁRSTVÍ

Struktura systému cestovního ruchu

Postavení cestovního ruchu ve

- ☞ spotřebe obyvatelstva
- ☞ ve vztahu cestovního ruchu v odvetvové strukture národního hospodárství
- ☞ ve vytváření podnikatelských příležitostí a zamestnanosti
- ☞ ve významném pusobení na rozvoj územních celku
- ☞ v globálním dopadu na národní hospodárství
- ☞ multiplikacní účinky cestovního ruchu na národní ekonomiku

Cestovní ruch jako součást spotřeby obyvatelstva (podsystem subjektu cestovního ruchu, viz. obrázek)

Toto postavení je dáno:

- ☞ funkcemi, které cestovní ruch v životě lidí plní
 - reprodukce psychických a fyzických sil (rekreace, dovolená, odpočinek)
 - rozvoj osobnosti cloveka (poznávání nového: kraje, lidi, zvyky, apod.)
 - zdravotní funkce (upevňování zdraví, prevence, léčení, zmena životního prostředí)
 - vedecko-informacní (rozvoj globalizace, nositel a zprostředkovatel výmeny vedomostí, kongresová turistika, vedecké konference)
 - ☞ postavením ve volném case (dovolená, víkendy)
 - důležité je množství volného casu a kolik procent volného casu je využíváno k cestovnímu ruchu
 - asi 25% volného casu je orientováno k účasti na cestovním ruchu (trend vede ke zvyšování)
 - ☞ významem cestovního ruchu pro utváření životního stylu lidí
 - pusobí na chování spotřebitele, mení zvyky
 - ☞ významem zdravotním (již zmíneno)
- V kvantitativním vyjádření lze postavení cestovního ruchu ve spotřebe obyvatelstva vyjadrovat
- ☞ počtem účastníků
 - ☞ podílem cestovního ruchu na využívání volného casu (asi ¼)
 - ☞ podíl dovolených na cestovním ruchu
 - ☞ celkovými výdaji obyvatel na cestovní ruch a jejich strukturou

- ✍️ podílem výdajů na cestovním ruchu a celkovými výdaji obyvatelstva a na výdajích na služby (celosvětově asi 11%, EU-13 až 14%)

Vztah cestovního ruchu k odvetvové struktuře národního hospodářství

První skupina odvětví s přímým, bezprostředním vztahem k cestovnímu ruchu. Cestovní ruch aktivně ovlivňuje výkony těchto odvětví co do rozsahu a struktury a klade na ně své požadavky z hlediska přizpůsobení v prostoru a čase (např. sezónnost)

- ✍️ odvětví, která zcela nebo vprevažující míře zaměřují svoji činnost na poskytování služeb účastníkům cestovního ruchu (ubytování, lázeňství, stravování, zprostředkovatelské služby). Účastníci cestovního ruchu jsou dominantní klientelou.
- ✍️ odvětví poskytující služby účastníkům cestovního ruchu spíše jako svoji doplňkovou činnost (pojišťovnictví, obchod, kultura)

Druhá skupina odvětví s nepřímým, zprostředkovaným vztahem k cestovnímu ruchu. Odvětví, která přímo neparticipují na zabezpečení potřeb účastníku cestovního ruchu, ale vytvářejí podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, a předpoklady pro činnost těchto odvětví, jež přímo produkují služby pro cestovní ruch (strojírenství, stavebnictví, zemědělství, potravinářství, nábytkářství). Zprostředkovaný multiplikační účinek cestovního ruchu.

Vliv cestovního ruchu na vytváření podnikatelských příležitostí a zaměstnanosti

- ✍️ přímá zaměstnanost (zaměstnanost v první skupině)
- ✍️ nepřímá zaměstnanost (v druhé skupině)

Vytváří zaměstnanost i tam, kde nemají podmínky pro ekonomickou činnost (horské oblasti). Vytváří zaměstnanost v široké škále činností a kvalifikačních stupňů. Přímá zaměstnanost vyvolává dvou až tří násobek nepřímé. (je-li těch 9-10%, tak přímá je kolem 3% a nepřímá kolem 6-7%)

Působení cestovního ruchu na rozvoj územních celků

V rade míst a oblastí, které nemají výraznější předpoklady pro rozvoj jiných ekonomických činností nebo u kterých jejich přírodní a kulturně-historické atraktivity mají vysokou míru kvality či jedinečnosti, se cestovní ruch stává dominantním činitelem jejich rozvoje s významnými ekonomickými dopady, které plynou především z:

- ✍️ výdajů účastníku cestovního ruchu a jejich přesunu z místa bydliště do míst cestovního ruchu
- ✍️ danových příjmů a různých poplatků, které se stávají významnými zdroji místních rozpočtů
- ✍️ vytvářejí podnikatelské příležitosti a zaměstnanost
- ✍️ zlepšování celkové úrovně infrastruktury a vybavenosti nejen pro účastníky cestovního ruchu, ale i pro místní
- ✍️ podněcování rozvoje řady ekonomických aktivit včetně místních řemesel
- ✍️ význam cestovního ruchu je pro daný celek tím větší, čím více se opírá o domácí trh

Globální dopady na národního hospodářství

mohou mít charakter přímých dopadů (jsme schopni je kvantifikovat) a nepřímých dopadů.

Přímé dopady lze vyjádřit

- ✍️ podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP, celosvětově je propočítáno, že podíl je okolo 10-11%. Jsou ovšem ekonomiky, kde je podíl větší (ESP – 15, AUT-14, Kypr-24, Bahamy-42, Maldivy-82). Dopad se propočítává i na následující odvětví (nábytek, stavebnictví)
- ✍️ devizové příjmy – výdaje zahraničních turistů v ekonomice. Čím více se cestovní ruch opírá o domácí strukturu, čím větší je jejich dopad. VCR činí devizové příjmy asi USD 3 mld.
- ✍️ poměrové ukazatele:

- podíl devizových příjmu cestovního ruchu na HDP (incomingový CRu)
- podíl devizových příjmu na příjmech z exportu zboží a služeb (celosvetově se podílí kolem 8-9%)
- podíl devizových příjmu na příjmech z exportu služeb (asi 1/3)

✍ ve výdajích obyvatelstva na cestovním ruchu. Celosvetově asi 11% výdajů obyvatelstva je orientováno do oblasti cestovního ruchu. V CR je to asi 5-6%

✍ v devizových výdajích obyvatelstva státu na výjezdy do zahraničí

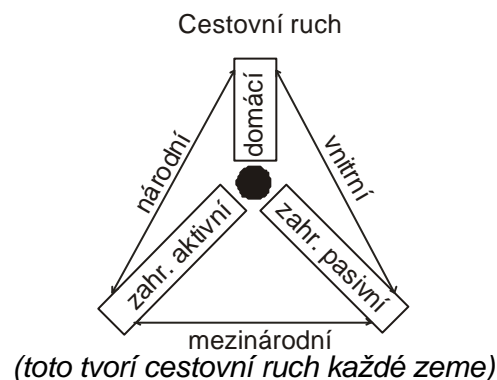
Tyto ukazatele jsou schopny vyjádřit význam cestovního ruchu pro národní ekonomiku.¹⁴

Vliv cestovního ruchu na platební bilanci (zahranicní cestovní ruch – incomingový a outgoingový)

kladný vliv – znamená příliv devizových prostředků (v zemi přijímajícího). Přijímající země, je země, kde devizové příjmy převyšují devizové výdaje na cestovní ruch, tedy více přijíždí než odjíždí, napr. F, ESP, CR, AUT, SUI

záporný vliv – znamená odliv devizových prostředků (v zemi zdrojových). Zdrojové země jsou země s devizovým deficitem v cestovním ruchu, tedy outgoingový je větší než incomingový, napr. J, D, Skandinávie, Benelux. Někdy se označují za dodavatele turistů.

PROBLEMATIKA CESTOVNÍHO RUCHU ČESKÉ REPUBLIKY

Tri etapy vývoje cestovního ruchu v CR

Poválečný vývoj do roku 1989

Bipolární rozdělení světa, které znamenalo naprosto odlišný vývoj cestovního ruchu. Rada bariér: legislativní, centrální plány, přísné devizové hospodářství. Dominantní byl především domácí cestovní ruch (1949 – 10 mil. účastníků, 1988 – 173 mil. účastníků). Velmi nízký pasivní zahraniční cestovní ruch, kolem 8 milionů (odjížděl se většinou v rámci východního bloku). Asi 7% byly cesty na západ a z toho ještě 50% byly cesty služební.

Vývoj 1989-1993

Postupné otevírání hranic, rušení vízové povinnosti, transformační kroky. Proces privatizace proběhl v odvětví cestovního ruchu velmi rychle (malé firmy) stejně jako proces demonopolizace (počet se zvýšil z asi 12 v roce 1989 na 2000). Velký nárůst restaurací a ubytovacích zařízení. Obrovský hlad po cestách do západních států. Cenová liberalizace, vstup zahraničního kapitálu. Jestli v roce 1989 vycestovalo 8 milionů lidí, tak v roce 1990 20 mil. a v roce 1992 to bylo 42 mil. lidí.

¹⁴ Satelitní účet – má být zaveden ve všech státech, které by tyto statistiky počítaly. Je to výmysl OSN. Problémem je sjednocení metodiky a statistiky. Lhuta je asi 6 let.

1993 až současnost

Stále trvá dominantní postavení domácího cestovního ruchu. Asi 70% se účastní domácího cestovního ruchu a 30 vyjíždí ven. Pomer se ustálil, ale v poslední době narůstá trend, kdy výjezdy do zahraničí klesají. Cestovní ruch se opírá o chaty a chalupy (ubytování u známých či příbuzných). Po roce 1989 kdy výjezdy rostly závratným tempem došlo k nasycení a trend je opačný. Průmerná doba pobytu je mezi 7-14 dny (v zahraničním je o něco větší. České obyvatelstvo má dostatečný fond volného času, jak dlouhodobého i dvoudenního¹⁵. Asi 60% obyvatelstva využívá dovolenou pro cestovní ruch. Neúčast je odůvodněna z 20% finančními důvody, z 20% pracovním zaneprázdněním, z 10% rodinnými důvody či zdravotním stavem atd. České obyvatelstvo dělí dovolenou (jako jinde ve světě) na více částí. První dovolená se uskutečňuje v létě a je dlouhodobá. Druhá zimní je o něco kratší, většinou je spojena s pobytem na horách a třetí dovolená jsou krátkodobé poznávací pobyty (to činí pouze 10%). ČR preferuje pobyty u vody (za 60%), ať už u moře či u jezera. Vysoký podíl mají poznávací zájezdy. Vysoký podíl má ubytování ve vlastním, tedy chaty a chalupy, asi 35% - to je pouze fenomén ČR. Průmerné výdaje na cestu jsou při zprostředkování CK asi o 1/3 větší v domácím cestovním ruchu a asi o 1/2 v zahraničním.

¹⁵ V ČR je dovolená pět týdnů, v USA 10 dní